

havde faaet de laveste Karakterer, i Reglen ville blive de bedste Lærere, tror jeg er af den Natur, at den ikke behøver nogen egentlig Gjendrivelse. (Ruse: Det sagde jeg slet ikke! — Th. Nielsen: De med middelmaadige Karakterer!) Nuvel, af dem med de middelmaadige Karakterer ville et større Procentantal vise sig som dygtige Lærere. Det kan i enkelte Tilfælde være sandt. Sagen er den, at til at være Lærer hører der to Ting, dels Kundskaber — hvad imidlertid ingenlunde er tilstrækkeligt — dels Læreevne og god Villie til at bruge sine Evner. Det er Noget, der er ganske klart, at fordi en Mand har udmærkede Kundskaber, følger ikke, at han har Evne til at meddele dem til Andre, og heller ikke, at han altid har god Villie til at bruge dem paa bedste Maade; men tager man Folk, som de ere i Almindelighed, maa man sige, at der er mest Sandsynlighed for, at den, der har vist sig i Besiddelse af den største Kundskab, vil blive den bedste Lærer. Der er ikke nogen Grund til at antage, at fordi man ikke har gode Kundskaber, man derfor vil have større Læreevne. Med Hensyn til de bestandige Fordringer om Seminariers Nedleggelse vil jeg ikke bestemt udtale, at de private Seminarier i alle Henseender staa under de offentlige; men det er ganske vist, at det Moment, som blev fremført om de kongelige Seminarier, at de kunne vrage og lade være med at dimittere deres Elever, ganske naturligt medfører det Resultat, at disses Præstationer maa blive noget bedre. Det er imidlertid sikkert, at der fra enkelte private Seminarier er kommet ganske fortrinlige Elever, hvilket jeg har haft Leilighed til at erkende, og det viser sig saaledes, at der paa disse kan gives Undervisning, som kan bringe fortræffelige Resultater. Men dette, at de andre kunne vrage og kunne forhindre umodne Kræfter fra at gaa op, netop denne, om jeg saa maa sige, større Sikkerhed og Fasthed i deres hele Gang giver dem et Fortrin, som bevirker, at man ikke bør opgive dem, saa meget mere som de tillige have den Betydning, at de altid kunne holde den Fane opreist og det Maal for Die, som man skal stræbe hen til. Det gaar med de private Seminarier, som det gaar med alle private Skoler, at der maa være og er et stærkt industrielt Element tilstede. De maa nemlig sørge for at kunne bestaa, og at det paa mange Maader kan træde hindrende frem og lamme Undervisningen, saa at den ikke altid naaer et saa godt Resultat som muligt, forekommer mig at være utvivlsomt. Det ærede Medlem, der sidder foran mig (Th. Nielsen), kom idag tilbage til en Diskussion, som han begyndte igaar, hvorunder han ikke fik sagt Alt, hvad der laa ham paa Hjerte, hvorfor han har fortsat den idag. Det er nu lidt vanskeligt at komme tilbage dertil igjen, thi vi Andre have vel ikke ret Lov til at følge ham paa denne Vej; jeg skal derfor kun gjøre det ganske kort. Naar det er sagt, at Universitetet har

havt en særlig stor Andel i vor Frihedsudvikling, tror jeg, at det er en uregkelig Sandhed; men det ærede Medlem gjorde det til, at man skulde have sagt, at Universitetet eller Universiteterne vare de eneste eller de egentlige Bærere af Friheden. Det har Ingen sagt og vistnok heller Ingen ment. Der ligger kun deri den almindelige Sandhed, at Frihed og Oplysning følges ad, og at det er fra de oplyste Klasser, at den første Frihedsbevægelse udgik; det er Noget, som har vist sig overalt i Verden. Naar det ærede Medlem vilde gjøre gjældende, at det er fra Universiteterne, at Revolutionerne ere udgaaede, og i saa Henseende nævnte Spanien (Th. Nielsen: Jeg sagde Frankrig), maa jeg tilstaa, at, efter hvad jeg kjender dertil — jeg har maaste ikke saa nøie Kjendskab til Spanien, som det ærede Medlem — har det bestandig været Generaler, der i dette Land have gjort Revolution. Hvad Frankrig angaar, er det egentlig slet ikke Universiteterne, som der have spillet en Rolle, Revolutionens fornemste Ledere have fornemlig været Advokater (Th. Nielsen: Men de høre til Universitetet!) . . . ja, de høre dog ikke i speciel Henseende til Universitetet. Og man vil kunne nævne mange Andre, som have været fremtrædende Ledere, som ikke ere gaaede den egentlige Universitetsvei. Det er i det Hele særligt, naar man vil optræde som Filosof, at man da henter sine Argumenter fra vore egne politiske Forhold. Det ærede Medlem sagde saaledes: „Naar bliver Forsætningen usikker? Det bliver den, naar Flertallets Mening bliver respekteret“. (Th. Nielsen: Det sagde jeg ikke ganske!) Jeg beider undskyld, om jeg ikke citerer ganske rigtig, jeg skal gjøre det nu, da jeg har faaet mine Optegnelser i Hænde. Det ærede Medlem sagde: „Hvor den Rættning, der har Flertallet, ikke har nogen væsentlig og virkelig Indflydelse paa Lovgivningen, hvor den ikke kan hævde sin Indflydelse, der bliver Kampen bitter og hidsig og der bliver Forsætningen rystet i sin Grundvold“. Sa, man kan lige saa godt sige: „Hvor bliver Forsætningen usikker? Det bliver den der, hvor Flertallet ikke veed at begrænse sig indenfor de Rættigheder, som det har“. Det kan siges med Rette, at hvor Flertallet, som vel har en ved Grundloven hjemlet Betydning, vil gjøre den til det Eneberettigede og vil tilsidestætte alle andre Indflydelsers Betydning, der bliver ogsaa en Forsætning usikker. Jeg vil nu hverken sige det Ene eller det Andet. Jeg tror, at det er vanskeligt for enhver af os, som staaar paa forskellige Sider i politisk Henseende, at ville fra disse Udgangspunkter, hvor vi hver for sig ere hilsede i de Anskuelser, vi nære, svinge os op til almindelige filosofiske Betragtninger. Jeg tror, at det vil mislykkes. Jeg tror, at vi altid ere saa fuldstændig paavirkede og farvede af de Anskuelser, vi have, at vi gjøre bedst i, naar vi ville filosofere, at lade de politiske Stridspunkter ude af Be-